

## **ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ (РОЗВИТОК ФІНТЕХУСТАНОВ): СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ**

### **ЦИФРОВІЗАЦІЯ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ ТА ПОЛЬЩІ ЯК ЧИННИК ДОСТУПНОСТІ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ**

*Бутенко В. В.*

кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і фінансів

*Щуровська К. І.*

студентка 3 курсу, I (бакалаврського) рівня освіти за спеціальністю

Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

*Одеський національний університет імені І. І. Мечникова*

*м. Одеса, Україна*

У сучасних умовах глобальної трансформації цифровізація бюджетного процесу стає головним чинником доступності державних фінансів. Україна та Польща є показовими прикладами країн, де впровадження цифрових рішень не тільки змінює механізми планування й виконання бюджету, а й значно розширює можливості громадян та бізнесу у доступі до фінансової інформації. Порівняння їхнього досвіду дозволяє оцінити ефективність цифрових реформ у сфері публічних фінансів та визначити ключові вектори розвитку. Цифровізація - це, спрямована на автоматизацію, оптимізацію і підвищення ефективності процесів, тенденція впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у різні сфери діяльності держави, бізнесу та суспільства. Зокрема, охоплює використання цифрових даних, хмарних сервісів, єдиних інформаційних систем, аналітики великих даних, відкритих даних і відповідних навичок у користувачів. У випадку бюджетного процесу цифровізація означає, що всі стадії бюджетного циклу - планування, формування, затвердження, виконання, контроль і звітування - супроводжуються цифровими інструментами. Дозволяє забезпечити централізований збір даних, мінімізацію ручної обробки, прискорення процедур та підвищення підзвітності [1].

В Україні запроваджується нова ІТ-система бюджетного планування, яка має на меті консолідувати дані між усіма учасниками процесу та скоротити час

обробки запитів. Цифровізація бюджетного процесу також означає, що громадяни й зацікавлені сторони можуть отримувати доступ до інформації про державні фінанси в електронному вигляді: відкриті бюджети, портали звітності. Тобто, цифровізація слугує зміною не лише технологічною, але й організаційною: змінюються процедури, культури управління, взаємодія з громадянами. У бюджетному контексті це дає можливість створити систему “відкритих державних фінансів”, в якій дані про надходження, витрати, виконання бюджету доступні в онлайн-режимі або з мінімальним бар’єром. Водночас цифровізація бюджетного процесу передбачає інтеграцію інформаційних систем між різними держорганами - фінансами, податками, аудитом, казначейством. Наприклад, у розробленій стратегії України вказано на оптимізацію обміну даними між публічними фінансовими установами. Отже, цифровізація бюджетного процесу - це не лише “цифрові форми”, а радше трансформація способу управління державними фінансами [2].

У теперішньому світі державне управління та фінанси стикаються з низкою викликів: потребою у підвищенні ефективності використання бюджетних коштів, зменшенні корупційних ризиків, а також очікуваннями громадян на відкритість і участь. Цифровізація бюджетного процесу дає відповідь на ці запити, оскільки дозволяє скорочувати час та затрати на обробку інформації, зменшувати людський фактор і покращувати якість даних. Наприклад, автоматизована система бюджетного обміну в органах оборони України дозволяє забезпечити кращий контроль за витратами та згідно з повідомленнями забезпечує відповідність стандартам НАТО, що особливо важливо в умовах воєнних дій і значних оборонних видатків. До того ж, глобальні тенденції - зростання очікувань щодо відкритих даних, цифрових платформ управління, залучення громадськості - роблять цифровізацію бюджетного процесу актуальною складовою реформи державного фінансового управління. У ситуації, коли державні бюджети стикаються з дефіцитами, а громадяни все вимогливіші до ефективності витрат, цифрові інструменти стають конкурентною перевагою держави. У контексті України, яка перебуває у стані глобальних змін та має додаткову потребу в підвищеній довірі до інституцій через війну і значні фінансові виклики, цифровізація набуває значення у тому, що громадяни, міжнародні партнери й інвестори все більше оцінюють не лише макроекономічні показники держави, а й якість управління, відкритість фінансів і наявність цифрових платформ. Наприклад, уряд України схвалив стратегію цифрового розвитку системи публічного фінансового управління до 2030 року. Отже, цифровізація бюджетного процесу стає не

факультативним елементом, а необхідністю для сучасної держави, яка прагне бути конкурентоспроможною та ефективною [3,4].

За даними “Digital Decade Country Report 2024”, бюджет цифрової трансформації у Польщі становить близько 12,4 млрд євро (приблизно 1,6% ВВП) для цифровізації до 2030 р. Країна ухвалила стратегію цифровізації до 2035 року, передбачивши виділення понад 100 млрд злотих (приблизно 23 млрд євро) до 2030 року для цифрових проєктів, включно з бюджетними, цифровими компетенціями громадян та електронним урядуванням. Також державні сервіси, в т.ч. бюджетні й фінансові, переходять на електронні форми, з розвитку інфраструктури цифрової доступності, інтернет-мереж високої пропускної здатності, хмарних систем. В Польщі “доступність державних фінансів” проявляється у тому, що громадяни можуть через цифрові сервіси отримувати інформацію про бюджет, використовувати відкриті дані, подавати електронні документи, здійснювати взаємодію з державою у фінансовій сфері [5].

Отже, дані демонструють, що і в Польщі, і в Україні цифровізація бюджетного процесу просувається, хоча темпи, інвестиції і системний досвід різні. У країнах, як Україна і Польща, цей процес має важливе значення: Польща демонструє системний підхід, вже значний досвід і ресурси для цифрової трансформації, Україна - великий потенціал, мотивацію реформувати систему державних фінансів, а також міжнародну підтримку. При цьому обидві країни стикаються з типовими викликами: необхідністю підвищення цифрових навичок працівників і громадян, інтеграції інформаційних систем, забезпечення якості і захисту даних, та зміною процедур управління.

### Література:

1. Маркевич К. Цифровізація: переваги та шляхи подолання викликів. Разумков центр. 2021. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/tsyvrovizatsiia-perevagy-ta-shliakhy-podolannia-vyklykiv> (дата звернення: 28.10.2025)
2. Білик В. Міністерство фінансів оцифровує бюджетне планування. ТОВ «Інформаційне агентство «факти. Аналітика. Коментарі. Тенденції». 2025. URL: <https://fact-news.com.ua/en/the-ministry-of-finance-is-digitizing-budget-planning/> (дата звернення: 29.10.2025)
3. Черногоренко К. Завдяки системі Бюджет обмін інформацією між учасниками процесу та фінансування видатків стануть автоматичними. Міністерство оборони України. 2024. URL: <https://mod.gov.ua/en/news/kateryna-chernohorenko-the-budget-system-enables-automatic-information-sharing-among-those-involved-in-the-process-and-automatic-funding-for-expenses> (дата звернення: 29.10.2025)
4. Уряд затвердив Стратегію цифрового розвитку системи управління державними фінансами до 2030 року. Dnipropetrovsk investment agancy. 2025. URL:

<https://dia.dp.gov.ua/uryad-zatverdiv-strategiyu-cifrovogo-rozvitku-sistemi-upravlinnya-derzhavnimi-finansami-do-2030-roku/> (дата звернення: 29.10.2025)

5. Міністр цифрових технологій заявив, що до 2030 року Польща витратить 100 мільярдів злотих на цифровізацію. Biznes.pap. 2024. URL: <https://biznes.pap.pl/wiadomosci/firmy/poland-expected-spend-pln-100-bln-digitisation-2030-says-digital-affairs-minister> (дата звернення: 29.10.2025)